

Επίσκοπος Μπάτσκας Ειρηναίος: Στην Ουκρανία η κυβέρνηση θεώρησε ότι έχει δικαίωμα να κηρύξει εχθρό την Ουκρανική Ορθόδοξη Εκκλησία

Στη συνέντευξη, που παραχώρησε τον Απρίλιο 2023 ο ιεράρχης της Σερβικής Ορθοδόξου Εκκλησίας επίσκοπος Μπάτσκας Ειρηναίος στην παρουσιάστρια της τηλεοπτικής εκπομπής Relativizacija Λιλιάνα Σμάιλοβιτς, εθίγη ειδικότερα το θέμα των διώξεων, που υφίσταται η Ουκρανική Ορθόδοξη Εκκλησία, καθώς και του ρόλου σε αυτές των κρατικών Αρχών και της σχισματικής δομής «Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ουκρανίας», η οποία δημιουργήθηκε πριν από μερικά χρόνια. Ακολουθεί μετάφραση αποσπάσματος αυτής της συνέντευξης.

– Κατά πόσον επιστάμενα παρακολουθείτε όσα συμβαίνουν τώρα στην Ουκρανία; Π.χ. έχει συλληφθεί ο καθηγούμενος της Λαύρας...

– Δυστυχώς, τα παρακολουθώ από παλαιά, εδώ και πολλά χρόνια. Και ιδίως σήμερα παρακολουθώ όλα τα τραγικά και θα έλεγα επαίσχυντα γεγονότα, που συμβαίνουν αυτές τις ημέρες εκεί.

Συνειδητοποιώ ότι δεν γίνεται ώστε η ενοχή να βαραίνει εξ ολοκλήρου μόνον τη μια πλευρά, ενώ την άλλη ούτε ελαχίστως, όπως το παρουσιάζουν συνήθως. Η ενοχή πάντοτε διανέμεται μεταξύ όλων των πλευρών, που εμπλέκονται σε οιαδήποτε διαδικασία. Όμως όταν αυτή η δυσαναλογία είναι τεράστια, όπως τώρα, τούτο προκαλεί ιδιαίτερη λύπη και πικρία στις ψυχές των ανθρώπων και ομολογώ και στη δική μου.

Δηλαδή, όποια προβλήματα και να υπήρχαν στις σχέσεις μεταξύ της Ουκρανίας και της Ρωσίας, ή μιλώντας ευρύτερα μεταξύ της συλλογικής Δύσεως και της Ρωσίας, καθώς η Ουκρανία είναι απλώς μόνον το έδαφος, όπου διεξάγεται αυτή η σύγκρουση και ο πόλεμος, ουδείς δεν έχει, ό,τι και να συμβεί, ηθικό δικαίωμα να εμπλέξει εδώ την Εκκλησία και όχι μόνον την Εκκλησία, αλλά οποιαδήποτε θρησκευτική κοινότητα.

Είναι γνωστό πόσα παραδείγματα πολέμων υφίστανται τώρα και πάντα υφίσταντο μεταξύ μουσουλμανικών χωρών. Ποιος όμως μπορεί να πει ότι το ισλάμ φταίει σ' αυτές τις χώρες που πολεμούν; Αφού παραβιάζουν τις αρχές του ισλάμ, όταν επιλύουν τις διαφορές και τις αμοιβαίες αξιώσεις τους μέσω του πολέμου και όχι με άλλους τρόπους. Ή όταν πολεμούν μεταξύ τους χώρες, που ανήκουν ας πούμε στον κόσμο του δυτικού χριστιανισμού, είτε είναι ρωμαιοκαθολικές χώρες, είτε προτεσταντικές, καθώς συμβαίνει επίσης κάποτε να έρχονται σε σύγκρουση...

Παρ' όλ' αυτά σε κανέναν ποτέ δεν ήρθε στο κεφάλι η ιδέα να προσπαθήσει να χωρίσει την Εκκλησία ή να λαμβάνει αποφάσεις για την τύχη, την οργάνωση και τη διάρθρωσή της με βάση το ότι πρεσβεύει τη διδασκαλία της η πλειονότητα καθεμίας εκ των χωρών, που εμπλέκονται στην ένοπλη σύγκρουση. Δυστυχώς αυτό ακριβώς συμβαίνει στην πραγματικότητα στην Ουκρανία, τώρα που η κυβέρνηση θεώρησε ότι δικαιούται εκτός από τη Ρωσία να ανακηρύξει ως εχθρό της και την Εκκλησία, ακριβέστερα την Ουκρανική Ορθόδοξη Εκκλησία, που απολαμβάνει το καθεστώς αυτονομίας και εκ των πραγμάτων είναι πρακτικά πλήρως ανεξάρτητη από το Πατριαρχείο Μόσχας, με το οποίο την ίδια στιγμή τελεί σε ομαλή κατάσταση κοινωνίας και ενότητας, όπως και με όλες τις άλλες Εκκλησίες, συμπεριλαμβανομένης και της δικής μας Ορθοδόξου Εκκλησίας της Σερβίας.

Ταυτοχρόνως, η ουκρανική κυβέρνηση υποστηρίζει τη σχισματική, απολύτως παράνομη και ανύπαρκτη «εκκλησία», επιβάλλοντάς την στον πληθυσμό της χώρας και προσπαθώντας να την μετατρέψει, όπως πρόσφατα ανέφερα σε κρατική Εκκλησία και *sui generis* ιεροεξεταστική δομή, η οποία απονέμει δικαιοσύνη, πραγματοποιεί συλλήψεις και γενικότερα εκδηλώνεται κατά τρόπο, που δεν συνάδει απολύτως με εκείνο της Εκκλησίας. Δεν μπορεί η Εκκλησία να καταφεύγει σε οποιαδήποτε μορφή βίας, δεν μπορεί δια της ισχύος να αρπάζει ναούς και μονές, δεν μπορεί να εξευτελίζει ανθρώπους ή να συλλαμβάνει κληρικούς.

Απαράδεκτη είναι η σύλληψη του καθηγουμένου της μονής περίπου 250 μοναχών, δηλαδή μιας εκ των μεγαλύτερων μοναστικών αδελφοτήτων ανά τον κόσμο, των οποίων η μόνη ενοχή συνίσταται στο ότι δεν επιθυμούν να ομιλούν τη γλώσσα του μίσους. Δεν υπάρχει ουδεμία μονή ή πνευματικό κέντρο, που να κηρύττει τον πόλεμο και να μην τάσσεται υπέρ της ειρήνης, υπέρ του διαλόγου και

της συμπονετικής αγάπης έναντι όλων των πασχόντων, όποιοι και αν είναι. Δεν μπορούμε όπως ορισμένοι πολιτικοί να πούμε: «Τασσόμαστε με αυτήν την πλευρά, ας πούμε την ουκρανική, και για εμάς δεν υπάρχουν θυσίες, ταλαιπωρίες ούτε στεναγμοί από την άλλη πλευρά». Δεν μπορούμε να πούμε και το αντίθετο. Αλλά θεωρούμε ότι το δίκιο σε αυτό τον πόλεμο, εξ ολοκλήρου ή σχεδόν εξ ολοκλήρου, είναι με το μέρος της Ρωσίας, διότι δεν ήταν η Ρωσία που αποζητούσε τον πόλεμο. Ήταν η Δύση, που επιθυμούσε και επέβαλε τον πόλεμο. Αυτή η γνώμη, όπως βλέπω, επικρατεί στον ορθόδοξο κόσμο. Αυτή, τολμώ να πω είναι και η δική μου η πλέον ειλικρινής γνώμη.

Μπορούμε όμως αφορμώμενοι από αυτή την άποψη να πούμε: «Ας υποφέρουν οι Ουκρανοί: αυτά, που ζητούσαν, αυτά και έλαβαν»; Άλλωστε, καταρχήν οι ίδιοι δεν αποζητούσαν κάτι τέτοιο, αυτό αποφασίστηκε αντ' αυτών, εκ μέρους τους. Όπως και σε μας. Είναι γνωστό πόσες φορές στην παλαιά και νεότερη ιστορία μας στο όνομά μας λαμβάνονταν αποφάσεις σε διάφορα κέντρα, ενώ τις συνέπειες τις θερίζουμε εμείς, και όχι εκείνοι οι οποίοι ελάμβαναν στην πραγματικότητα τις αποφάσεις.

Κατ' αυτόν τον τρόπο αντιλαμβάνομαι συνολικά την κατάσταση, που βλέπουμε και θεωρώ την ως άνω στάση έναντι της Εκκλησίας απολύτως απαράδεκτη. Πρόκειται για επίθεση στην ίδια την καρδιά της Ρωσικής Ορθοδοξίας υπό την ευρύτατη σημασία αυτής της λέξεως, πράγμα, που μπορούμε να αισθανθούμε με ιδιαίτερη διαύγεια βάσει και της δικής μας ιστορίας. Άλλωστε, η Ουκρανία είναι ακόμη ένας νέος όρος, και ως κατασκευή είναι από οποιαδήποτε άποψη νέα: και ως εθνική ταυτότητα είναι ένα πολύ νεότερο φαινόμενο, και ως κράτος δεν υπήρχε ποτέ μέχρι τον Λένιν. Ο αυθεντικός ιδρυτής της Ουκρανίας είναι ο Λένιν. Ό,τι και να κάνεις είναι αδύνατο να αλλάξει αυτό.

Το ίδιο και σε μας. Μέχρι τον Τίτο δεν υπήρχε ούτε μαυροβουνίτικο έθνος, ούτε το αντίστοιχο σε αυτό κράτος: περί αυτού ο ποιητής μας Μπέκοβιτς είπε: «Είμαι μεγαλύτερος του Μαυροβουνίου». Μπορούμε να παραθέσουμε πλήθος παραλληλισμών μεταξύ της τύχης, που μας έλαχε μετά την κατάρρευση ή με όποια λέξη κι αν το περιγράψουμε, τη διάλυση της Γιουγκοσλαβίας, και της τύχης των μεγάλων και ισχυρών μας αδελφών στην Ανατολή, μετά την κατάρρευση ή διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης. Μέσα σε αυτό το συγκεκριμένο ιστορικό και αξιολογικό πλαίσιο, θα έλεγα ότι εάν είναι κάποιος σε θέση ή οφείλει να καταλάβει την εξελισσόμενη τώρα τραγωδία, είμαστε τότε εμείς. Διότι όλα αυτά τα έχουμε περάσει οι ίδιοι, έστω και σε αρκετά μικρότερη κλίμακα και με αρκετά διαφορετικό τρόπο.

– Ο πρόεδρος Ζελένσκι δήλωσε ότι θα διώκονται δικαστικά οι ιερείς, στους οποίους στο σπίτι ή στο ναό θα εντοπισθεί υλικό, όπου αμφισβητείται η ύπαρξη της Ουκρανίας ή αποδεικνύει ότι διατηρούν επαφές με τη Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία, όλα αυτά θα αντιμετωπίζονται τώρα ως βάση για άσκηση ποινικής δίωξης.

– Όλα αυτά τα γνωρίζω όπως και εσείς. Μα πώς είναι δυνατό; Άλλωστε, προπαντός, η συντριπτική πλειονότητα των θρησκών στην Ουκρανία είναι Ουκρανοί και όχι Μεγαλορώσοι, και δεν ήλθαν από

κάπου αλλού, αλλά διαμένουν εκεί από παλαιά. Ταυτοχρόνως, ακριβώς εκεί δημιουργήθηκε και το πρώτο ρωσικό κράτος, και η Ρωσική Εκκλησία ως αυτοτελώς οργανωθείσα δομή. Όσα για εμάς είναι το Κόσοβο και τα Μετόχια με τα ιερά σεβάσματα, που έχουμε εκεί, το ίδιο, ίσως και περισσότερο, είναι το Κίεβο για σύσσωμο το ρωσικό κόσμο.

Ο ρωσικός κόσμος είναι ένας όρος, ο οποίος ερμηνεύεται από τον καθένα με το δικό του τρόπο: από τους μόν θετικά, ή από τους δε αρνητικά. Αλλά είναι γεγονός ότι πρόκειται περί ενός οργανικού συνόλου, που με την πάροδο του χρόνου διαιρέθηκε σε τρεις κλάδους, οι οποίοι μέχρι σχετικώς προσφάτως δεν εξετάζονταν ως απολύτως απομεμονωμένοι και πολύ περισσότερο ως εχθρικά έθνη και κράτη. Και προσωπικά θεωρώ ότι οι διαδικασίες αυτές στην Ουκρανία δεν είναι αυθόρμητες, αλλά επιβλήθηκαν με μεγάλη επιδεξιότητα.

– Ποιος διαδραμάτισε τον κύριο ρόλο σε αυτά;

– Ολόκληρη η συλλογική Δύση: κάποιος λιγότερο, κάποιος περισσότερο. Δεν θα ήθελα τώρα να εμβαθύνουμε σε αυτά, διότι για μια εμπειριστατωμένη συζήτηση για το θέμα αυτό θα χρειαζόνταν τουλάχιστον πέντε ώρες. Όμως, υπάρχουν λόγοι να σκέπτομαι έτσι, διότι από τα νεανικά μου χρόνια ενδιαφερόμουν για τα ζητήματα της ιστορίας, που έχουν σχέση με τη Ρωσική Εκκλησία. Ως νέος, διαμένοντας επί μια δεκαετία στην Ελλάδα, μέχρι το μεσημέρι πάντοτε επιδιόμουν στις στενές θεολογικές μελέτες, και όταν κουραζόμουν, το απόγευμα και το βράδυ μελετούσα λογοτεχνία στα ρωσικά, η οποία τότε δεν ήταν προσιτή στη Γιουγκοσλαβία, όπου η συζήτησή της ήταν τότε λεκτική παραβίαση του νόμου και για την ανάγνωσή της διώκονταν τότε, όπως στην Ουκρανία σήμερα.

– Στην Ουκρανία ετοιμάζουν ένα νέα νόμο, αλλά δεν έχει γραφεί προς το παρόν.

– Αυτός ο νόμος είναι η απόλυτη παρανομία. Θυμάμαι περιστατικά από την προηγούμενη ζωή μου, όταν ήμουν συντάκτης του «Ορθοδόξου ιεραποστόλου», του δικού μας δημοφιλέστατου περιοδικού για τους νέους. Στην είσοδο στην ακόμη τότε Γιουγκοσλαβία από την Ελλάδα, στα σύνορα διάφοροι τελωνειακοί, ημιμαθείς, δυστυχώς άνθρωποι, μόλις παρατηρούσαν στο εξώφυλλο κάποια εικόνα ή το σημείο του σταυρού, αμέσως προσπαθούσαν να τα κατάσχουν αυτά τα βιβλία, για να αποτρέψουν την εισαγωγή τους. Συνέβαινε να μεταφέρω μαζί μου και βιβλία πολιτικού περιεχομένου και βιβλία των Σέρβων εμικρέδων με τη σκέψη: εάν τα κατασχέσουν, ας τα κατασχέσουν, εάν τα προσπεράσουν, θα μου μείνουν. Τέτοια ήταν η εποχή. Σχεδόν όλοι εμείς, οι εκκλησιαστικοί, είμασταν αναγκασμένοι να παραβιάζουμε τους παράνομους κανόνες, που μας απαγόρευαν να μελετάμε όσα θέλαμε. Και συνέβαινε ο τελωνειακός αυτός, ο οποίος βεβαίως δεν ήξερε να διαβάσει ελληνικά, ρωτούσε: «Τι είναι αυτά τα βιβλία;», του μεταφράζω τι βιβλία είναι και βλέπει ότι όλα αυτά είναι εκκλησιαστικά θεολογικά βιβλία και καταρτίζει κατάλογο βάσει της μαρτυρίας μου και θέλει να μου τα κατασχέσει όλα αυτά. Έτσι, βάσει της δικής μου εμπειρίας ζωής γνωρίζω τι σημαίνουν τα ολοκληρωτικά καθεστώτα και η έλλειψη ελευθερίας της Εκκλησίας. Δεν έχουν κανένα ηθικό δικαίωμα οτιδήποτε να απαγορεύσουν να διαβάσει κανείς, ό,τι θέλει. Όποιος

θέλει να αισθάνεται Ρώσος, ας αισθάνεται Ρώσος, όποιος θέλει να αισθάνεται Ουκρανός, ας αισθάνεται Ουκρανός.

Θέλω να προσθέσω ότι από τις προσωπικές μου επαφές διαπίστωσα ότι στην Ουκρανία όλοι ομιλούν στα ρωσικά. Στα ουκρανικά ομιλούν ορισμένοι βεβαίως, αλλά τα έμαθαν μόνον αργότερα. Ας πούμε η μητρική γλώσσα του προέδρου Ζελένσκι είναι τα ρωσικά, ενώ τα ουκρανικά τα έμαθε αργότερα. Αυτά μου έλεγαν πολλοί φίλοι από εκείνες τις περιοχές, συμπεριλαμβανομένης και της Ουκρανίας.

– Σας έτυχε να επισκεφθείτε το Κίεβο και τη Λαύρα;

– Έχω βρεθεί εκεί κατ' επανάληψιν. Για πρώτη φορά ήταν ακόμη στα χρόνια υπάρξεως της Σοβιετικής Ενώσεως, στους εορτασμούς της χιλιετηρίδας της Βαπτίσεως των Ρως. Διότι, εξ όσων γνωρίζω, η «Γη των Ρως» ήταν το αρχικό όνομα του κράτους με πρωτεύουσα το Κίεβο, ενώ τα άλλα πριγκιπάτα της Μόσχας, του Βλαδιμήρου και Σουζδαλίου ευρίσκονταν ακόμη σε κατάσταση διαμορφώσεως. Όλη η χώρα ονομαζόταν «Γη των Ρως», εξ ου και η έκφραση «Η Αγία Γη των Ρως». Η λέξη «Ρωσία» καθιερώθηκε αργότερα από τον Μεγάλο Πέτρο. Ήμουν εκεί και βεβαίως δεν υπήρχε καμία έχθρα ή πρόβλημα, αλλά όλοι εμείς αντιμετωπίζαμε ο ένας τον άλλο με καλή προαίρεση.

– Εάν είναι εύκολο, να μας εξηγήσετε σε τι συνίσταται η μοναδικότητα της Λαύρας και των Σπηλαίων, δηλαδή εκείνων τα οποία αρπάζουν εκεί σήμερα.

– Για φαντασθείτε ας πούμε, να έλθει κανείς τώρα να μας αρπάξει το Πατριαρχείο Πεκίου, αυτό θα ήταν περίπου το ίδιο. Εδώ, στο Πατριαρχείο Πεκίου, φυλάσσονται τα λείψανα των Αγίων μας, εδώ στεγάζεται από αιώνων η έδρα της Εκκλησίας μας. Και τώρα να έλθει κάποιος και να πει: «Τούτο δεν σας αφορά. Δεν υπάρχουν».

Η Λαύρα είναι μια τεράστια μονή, που αποτελεί ιστορική έδρα των μητροπολιτών Κιέβου, ευρέως δοξασμένος τόπος ασκήσεως, προσευχής, νηστείας και ενάρετης ζωής. Αναπτύχθηκε πολύ εκεί μια ιδιαίτερη άσκηση, σπάνια ακόμη και εντός των κόλπων όλης της Ορθοδόξου Εκκλησίας, ο λεγόμενος εγκλεισμός. Οι έγκλειστοι μοναχοί διαμένουν απομονωμένοι στα κελιά τους στον χώρο της μονής, περνώντας όλη τους τη ζωή με νηστεία και προσευχή. Πολλούς εξ αυτών ο Θεός τους δόξασε με την αφθαρσία των σωμάτων. Στα Σπήλαια της Λαύρας μια φορά μετέβη αντιπροσωπεία της Εκκλησίας μας με επικεφαλής τον αοίδιμο Πατριάρχη Παύλο, μέλος της οποίας έτυχα κι εγώ. Παρόλο που ήμασταν νεότεροι τότε, κουρασθήκαμε και ίσως δεν έφθασαν όλοι μέχρι το τέλος της διαδρομής, αλλά ο Πατριάρχης διήλθε όλες τις κατακόμβες από την αρχή μέχρι το τέλος και έκανε μεγάλη μετάνοια ενώπιον κάθε λάρνακος με λείψανα των Αγίων ασκητών των Σπηλαίων του Κιέβου. Είναι εκατοντάδες εκεί τα άφθαρτα σώματα. Είναι, βεβαίως, συγκινητικότερα τα συμβάντα και οι

εντυπώσεις. Ακολουθείτε εκείνους τους σκοτεινούς διαδρόμους με ένα μόνον κερύ στο χέρι, κατά διαστήματα φθάνει ένα αδύναμο φως από τα καντήλια, που καίνε εκεί, όπου φυλάσσονται τα λείψανα των Αγίων. Και θαυμάζετε αυτό το πραγματικό θαύμα. Βεβαίως, για όσους δεν πιστεύουν, δεν υπάρχει κανένα θαύμα, αλλά για όσους πιστεύουν, θαύμα είναι όλα εκείνα, τα οποία μοιάζουν ως το πλέον σύνηθες.

Η Λαύρα είναι όντως το κέντρο των ανατολικών Σλάβων, εάν θέλουμε να αποφύγουμε την έννοια του ρωσικού, του ρωσικού κόσμου. Δεν είναι λιγότερο ιερό σέβασμα και για τους ίδιους τους κατοίκους της Ουκρανίας, όπως και για όλους, οι οποίοι επί αιώνες διέμειναν σ' εκείνο το κοινό κράτος, όταν ακόμη ούτε καν υπήρχε οποιαδήποτε αντίληψη περί κάποιου είδους ξεχωριστής Ουκρανίας. Από την άποψη της ιστορίας, η «Ουκρανία», είναι το ίδιο όπως και η δική μας «Κράινα», δηλαδή κατά γλωσσική αντιστοίχιση είναι μια ακριτική περιοχή.

Με τους όρους μιας αποκλειστικά κοσμικής ηθικής θα παρομοιάζα το χτύπημα κατά του ιερού σεβάσματος με πυροβολισμό στο πόδι. Δεν δικαιολογείται βάσει οιασδήποτε επίγειας ιδέας: δίκαιης ή άδικης, ιδεολογικά ορθής ή όχι.

Απλώς η Εκκλησία είναι Εκκλησία, η Εκκλησία δεν πολεμά, δεν μπορεί και βεβαίως δεν πρέπει να πολεμά. Σε αυτό το πλαίσιο έχουν εξαπολυθεί απευθείας διώξεις κατά της Εκκλησίας, οι οποίες δεν είναι ηπιότερες από ό,τι ήταν κατά τα χειρότερα χρόνια της σοβιετικής περιόδου, όταν σε όλο το έδαφος της Ουκρανίας υπήρχαν μόνον δύο ναοί, όπου τελείτο η ιερά ακολουθία: ο ένας στο Κίεβο και μάλιστα σε κοιμητήριο και όχι μέσα στην πόλη και ο άλλος στην Οδησσό. Όλοι οι υπόλοιποι ήταν κλειστοί, κατεστραμμένοι, βεβηλωμένοι. Στο ιερότατο μέρος του ιερού βήματος συνήθως στεγαζόταν είτε καφενείο για τα στελέχη της ΚGB, είτε κάτι παρόμοιο, όμως συνέβαιναν και ακόμη χειρότερα, στις λεπτομέρειες των οποίων όμως δεν θα υπεισέλθουμε τώρα. Όμως, όλα αυτά ξεπεράστηκαν, αναστηλώθηκαν με μεγάλους κόπους και θυσίες. Και αυτοί οι άνθρωποι, οι οποίοι σήμερα υφίστανται διώξεις, όλα αυτά τα αναγέννησαν και τα έφεραν σε αξιοθαύμαστη κατάσταση. Πόσο τακτοποιημένα είναι όλα εκεί! Τι κήποι! Τι παρτέρια! Δεν έχω ξαναδεί κάτι τέτοιο σε κανένα από τα μοναστήρια μας, ίσως, ίσως, σε κάποιο γυναικείο μοναστήρι.

– Και όταν είπατε ότι οι σημερινές αλλαγές στην Ουκρανία δεν επήλθαν αυθόρμητα, αλλά επιβλήθηκαν έξωθεν, υπό αλλότρια επιρροή, εννοούσατε το αυτοκέφαλο της «Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ουκρανίας» το 2018;

– Ναι, βεβαίως και αυτό.

– Θέλω να Σας θέσω μια άλλη συγκεκριμένη ερώτηση. Η Ευρωπαϊκή Ένωση προέβη στη δημιουργία επίσημης ιστοσελίδας, που προορίζεται για την καταπολέμηση της «παραπληροφόρησης του Κρεμλίνου», όπου αρνούνται και χαρακτηρίζουν θεωρία

συνωμοσίας την αντίληψη ότι αυτό το αυτοκέφαλο έχει κάποια σχέση με τη Δύση. Όμως ως προσπαθήσουμε να εξηγήσουμε ένα δύο υφιστάμενα δεδομένα. Μόλις εμφανίσθηκαν οι πρώτες ειδήσεις περί απονομής αυτοκεφάλου, ο πρώτος θεσμός, που έστειλε συγχαρητήρια με αυτή την αφορμή ήταν η πρεσβεία των ΗΠΑ στο Κίεβο και σύντομα ο υποδιευθυντής της CIA Τζακ Ντεβάν έλαβε από τον Φιλάρετο σπουδαία τιμητική διάκριση για τη συμβολή του στον αγώνα για την ανεξαρτησία της Ουκρανίας και το αυτοκέφαλο. Και τώρα η ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ισχυρίζεται ότι δήθεν αυτά τα γεγονότα, επί των οποίων στηρίζεται η «θεωρία της συνωμοσίας» δεν έχουν καμία σχέση μεταξύ τους.

- Όσον αφορά την «αντικειμενικότητα» και την «φιλαλήθεια» διαφόρων κέντρων πληροφόρησης της Δύσεως, συμπεριλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχουμε παρόμοια εμπειρία. Δεν χρειαζόμαστε την ουκρανική εμπειρία, έχουμε δική μας, λ.χ. πώς μέχρι σήμερα παρουσιάζεται στη Δύση η επίθεση ή εισβολή ή εκστρατεία, που διεξήγαγαν σε μας, με όποια λέξη και αν την χαρακτηρίζουν σήμερα.

Δεν πρόκειται όμως περί αυτών. Δυστυχώς, στις διαδικασίες στην Ουκρανία κατάφεραν και ενέπλεξαν τον δικό μας ορθόδοξο Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως, εξασφαλίζοντας τη συνεργασία του με αυτούς στο θέμα σχετικά με αυτή την κακόμοιρη παράνομη εκκλησία. Δεν θα εμβαθύνουμε επί του παρόντος στην εξήγηση των κινήτρων και των αιτιών. Εν τω μεταξύ, θα επεσήμανα, ότι από την κοινή γνώμη δεν αποκρύπτεται καθόλου ότι όλη αυτή η υπόθεση οργανώνεται όχι από τους ανθρώπους της Εκκλησίας, αλλά από εκπροσώπους του πολιτικού κόσμου. Ο Πατριάρχης δέχθηκε επανειλημμένως τον Ποροσένκο στην Κωνσταντινούπολη. Τι να συζητήσει επί εκκλησιαστικών θεμάτων με τον Ποροσένκο, ο οποίος ακόμη σήμερα δεν συνειδητοποιεί σε ποιο θρήσκευμα ανήκει, και σε διαφορετικούς χρόνους πρόλαβε και παρέστη σε ναούς όλων των εκκλησιών στην Ουκρανία: και της κανονικής και της μη κανονικής και της ουνιτικής κ.ο.κ.

Το δεύτερο, που θα ήθελα να επισημάνω. Οι υψηλόβαθμοι Αμερικανοί και λοιποί δυτικοί αξιωματούχοι προέβαιναν διαρκώς σε επίσημες δηλώσεις, προσωπικά μέτρησα περίπου δέκα, όπου απευθείας αναμιγνύονται στα εσωτερικά της Εκκλησίας, κάτι για το οποίο δεν έχουν κανένα δικαίωμα σύμφωνα με όλους τους νόμους: και σύμφωνα με τους δικούς τους και σύμφωνα με κάποιους άλλους, χωρίς να αναφέρω το ηθικό δικαίωμα.

Και εκείνος ο υπέργηρος Ντενισένκο, ο οποίος ήδη είναι 95 ετών, αλλά παραμένει ακόμη ενεργός, αργότερα αποσύρθηκε από την εμπλοκή στα προαναφερθέντα, δημιούργησε εκ νέου δική του ομάδα, και δεν αναγνωρίζει πλέον εκείνη, την οποία ονομάζουν σήμερα «Ορθόδοξη Εκκλησία της Ουκρανίας». Λοιπόν, δεν θεραπεύθηκε κανένας διχασμός. Όλα παραμένουν όπως ήταν και έγιναν ακόμη χειρότερα. Ακόμη μεγαλύτερο χάσμα μίσους δημιουργήθηκε μεταξύ αδελφών, που πλανήθηκαν από την ανοησία. Και με αυτή την έννοια θα χαρακτήριζα απόλυτο ψεύδος, προπαγάνδα, αποκαλέστε τούτο όπως επιθυμείτε, ότι κανείς έξωθεν δεν συμμετείχε σε αυτό και ότι όλα είναι κάποια αυθόρμητη εξέλιξη των γεγονότων επί τόπου.

– Γράφουν ότι δήθεν αυτά τα γεγονότα δεν έχουν μεταξύ τους καμία σχέση.

– Δυστυχώς, μεταξύ αυτών υπάρχει στενότερη σχέση.

– Πριν ένα χρόνο περίπου το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υιοθέτησε ψήφισμα, το οποίο κατηγορεί τη Σερβική Ορθόδοξη Εκκλησία ότι διακινεί ξένη κρατική προπαγάνδα, δηλαδή την προπαγάνδα της Ρωσίας ως προστάτιδος των παραδοσιακών οικογενειακών αξιών. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δεν ανήκει στους ισχυρότατους θεσμούς της συλλογικής Δύσεως, όπως την ονομάζετε, αλλά μου φαίνεται ότι αυτό το ψήφισμα ήταν μόνον η κορυφή του παγόβουνου, ενώ η Σερβική Ορθόδοξη Εκκλησία εμφανιζόταν σε όλα τα υλικά αναλύσεων της CIA, στα οποία τώρα δεν έχουμε πρόσβαση. Αισθάνεσθε ότι είσθε πρωταγωνιστής σε αυτόν τον πόλεμο των Εκκλησιών και πώς αντιμετωπίζετε τις κατηγορίες για διάδοση ξένης κρατικής προπαγάνδας;

– Δεν ασχολούμαστε με διακίνηση οποιασδήποτε προπαγάνδας, συμπεριλαμβανομένης της προπαγάνδας του δικού μας κράτους και πολύ περισσότερο ενός ξένου. Η θέση μας επί του υφιστάμενου φάσματος ζητημάτων είναι αποκλειστικά δική μας, και εάν αυτό δεν αρέσει σε κάποιον, δεν είναι δικό μας πρόβλημα. Για παράδειγμα το γεγονός των διώξεων και ταλαιπωριών της νόμιμης Εκκλησίας στην Ουκρανία αναφέρθηκε σε ορισμένες δημόσιες τοποθετήσεις μας, και του Πατριάρχη μας, και δικών μου, και άλλων επισκόπων. Φίλος μου έστειλε κείμενο ενός ειδησεογραφικού πρακτορείου στη γερμανική γλώσσα, όπου αναφέρεται ότι η Σερβική Εκκλησία ακολουθεί τις ίδιες θέσεις επί του θέματος, όπως και η Μόσχα. Δηλαδή, απαγορεύεται να συμφωνήσουμε σε ο,τιδήποτε με τη Μόσχα; Εάν αυτή είναι η δική τους «δημοκρατία», ας είναι έτσι, αλλά δεν έχει για μας δεσμευτικό χαρακτήρα.

Θεωρείστε επίσημος εκπρόσωπος της Ορθόδοξου Εκκλησίας της Σερβίας. Πείτε μας, ποια είναι η επίσημη θέση της;

– Όσα είπα είναι και η θέση μας. Δεν έχουμε πρακτική να έχουμε δύο θέσεις: προσωπική και επίσημη. Η θέση μας είναι πάντοτε η ίδια. Είμαστε της θέσεως να μην αναμιγνύονται στα πολιτικά ζητήματα ούτε η ίδια η Εκκλησία, αλλά ούτε και οι επιμέρους εκπρόσωποί της. Και σε μας μεμονωμένα άτομα προσπαθούν να υποδεικνύουν και να αναμιγνύονται σε ζητήματα, επί των οποίων δεν είναι επαρκώς ενημερωμένοι ή επί των οποίων δεν έχουμε δικαίωμα να ασκήσουμε επιρροή. Όχι βεβαίως επειδή η Εκκλησία δεν ενδιαφέρεται για τίποτε. Ενδιαφέρεται για τη ζωή γενικότερα και τη σωτηρία των ανθρώπων, αλλά δεν μπορούμε να κάνουμε εκείνα, τα οποία μπορούν οι πολιτικοί και οι στρατιωτικοί. Έχουμε δικό μας σύστημα αξιών, το οποίο καθορίζει τι δικαιούμαστε να κάνουμε και τι όχι. Υπήρχαν ιστορικές εξαιρέσεις σε πολύ χαλεπές εποχές όταν κάποιος από τους εκκλησιαστικούς αξιωματούχους (δεν γνωρίζω κατά πόσον είναι ορθή αυτή η διατύπωση) ελλείψει άλλων αρμόδιων αποδεικνυόταν εξαναγκασμένος να αναλάβει κάποια κοινωνική ευθύνη. Λ.χ. κατά τη νεότερη εποχή, τον 20^ο αι. ο αρχιεπίσκοπος Μακάριος αναδείχθηκε πρόεδρος της Κύπρου και

μάλιστα κατά τη λαϊκή βούληση. Σε μας, ας πούμε, ο Νέγκκος λόγω των περιστάσεων, ήταν κοσμικός άρχοντας και παραλλήλως και προκαθήμενος της Εκκλησίας. Λόγω εξαιρετικών ιστορικών περιστάσεων κατά τη διάρκεια περίπου τριών αιώνων, ιεράρχες, δεσπότες, χρημάτισαν παραλλήλως και ηγεμόνες του Μαυροβουνίου. Αλλά ήταν αυτά απλώς οι εξαιρέσεις, ενώ γενικότερα αυτό το φαινόμενο ήταν εντελώς ξένο προς τη διακονία μας. Και βεβαίως, οι ηθικές αξίες που κηρύσσουμε, όπως και εκείνα τα οποία ακολουθούμε, δεν είναι ασφαλώς της αρέσκειας ούτε του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, αλλά ούτε και πολλών άλλων στη Δύση.

Μια πηγή: <https://mospat.ru/gr/news/90323/>